

KEHITYSVAMMALIITTO 2021

Kehitysvamma-
liitto

Sisällys

3	Aidosti mukana muuttuvassa toimintaympäristössä
5	Kehitysvammaliitto 2021
6	Vuoden kohokohtia
8	Vaikuttamisella ja viestinnällä epäkohdat esiin
9	Tutkimus täytti tietoaaukkoja
11	Palkkatyötä kehitysvammaisille ihmisille
13	Vertaistoimintaa ja FASD-neuvontaa
14	Vernerinetistä tietoa ja tukea selkokielellä ja yleiskielellä
15	Edistimme ymmärrettävän tiedon löytämistä
16	Kirjoja ja materiaaleja yhteiskehittämällä
18	Vahvistimme vuorovaikutus- ja kommunikointiosaamista
21	Tukea ja materiaaleja kommunikointiin
23	Mahdollisuuksia nuorisovaihtoon
24	Koulutusta ikääntymisestä, vuorovaikutuksesta ja digityövälineistä
25	Saavutettavaan Kohdataan-someen on helppo tulla
26	Kokemustoimijoiden vaikuttamisryhmät
27	Tuettu vapaaehtoistyö
27	Uusia uria itsemääräämisoikeuden tukemiseen
28	Iloa, luovuutta ja osallisuutta yhdessä tarinoiden
29	Tulevaisuutta luomassa
30	Selkeästi meille
31	Porukkahautomo-malli ehkäisee yksinäisyyttä
32	Kehitysvammaiset ihmiset sisällöntuottajina
33	Yhteistyön lisääminen työnantajien ja oppilaitosten välillä
33	Kohti inklusiivista ammattikoulutusta Sansibarissa
34	Emotionaalisen kehityksen arvioinnin koulutuspilotti
35	Alkoholi puheeksi neuvolassa
35	SELVIS-hankkeesta selkokielistä päihdekasvatusmateriaalia
36	Jäsentoiminta
36	Muutoskykyinen henkilöstö on voimavaramme
37	Toiminnan rahoitus
38	Liitteet

Aidosti mukana muuttuvassa toimintaympäristössä

VUONNA 2021 TOIMINTAAMME leimasi edelleen koronaepidemia, joka vaikutti sekä Kehitysvammaliiton että jäsenistömme toimintaan. Erityisesti epidemian alkuvaiheessa tehdyissä valtakunnallisissa päätöksissä ja toimenpiteissä ei riittävästi huomioitu vammaisten ihmisten ja heidän perheidensä näkökulmaa. Vuonna 2021 haasteita aikaansai ohjauksen siirtymisen alueille, mikä monimutkaisti rajoituksiin liittyvien päätösten ja toimeenpanon seuraamista. Keskusteluun nousivat koronaepidemian aikaansaamat palvelu- ja hyvinvointivajeet ja niiden purkaminen. Palveluvajeita oli syntynyt erityisesti terveys- ja kuntoutuspalveluissa. Epidemia oli aiheuttanut vammaisille ihmisille myös yksinäisyyttä ja ahdistusta. Asiantuntija-arvioiden mukaan pitkäaikaiset vaikutukset näyttävät olevan vammaisilla henkilöillä muuta väestöä suuremmat, ja korjaavia toimenpiteitä tulisi suunnata erityisesti heille seuraavina vuosina.

Jäsenistölle huolta aiheutti työvoiman saatavuus, joka heikkeni koko maassa. Pahimmillaan uusia asumisyksiköitä ei voitu avata työvoimapolun vuoksi. Lähivuodet eivät näytä helpommilta. Nuorten sukupolvet pienenevät ja samaan aikaan eläkkeelle lähtijöitä on paljon. Seuraavien viiden vuoden kuluessa alalta jää eläkkeelle seitsemän prosenttia työvoimasta. Samaan aikaan vammaisalan koulutuksiin ei ole riittävästi hakijoita. Työvoiman saatavuuden parantamiseksi etsimme uusia keinoja liiton ja JHL:n toteuttamassa

KUVA: PEKKA ELOMAA

Värikäs vammaistyö -kampanjassa ja laajapohjaisessa yhteistyössä KVANK-verkoston, jäsenistön ja poliitikkojen kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtymisen hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa vaikuttaa liiton jäsenistöön ja Kehitysvammaliiton jäsenpohjaan tulevaisuudessa. Hyvinvointialueet perustetaan sote-uudistuksen toimeenpanoa koskevalla lailla, joka tuli voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueita tulee olemaan yhteensä 21. Lisäksi Helsingin kaupunki vastaa palvelujen järjestämisestä alueellaan. Perustettavien hyvinvointialueiden tehtäviä ovat toiminnan alkaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen.

Hyvinvointialueiden perustaminen on mitava kokonaisuus. Esimerkiksi yli 173 000 työntekijän työnantaja vaihtuu osana uudistusta. Uhkana hyvinvointialueiden valmistelussa on, että vammaisten ihmisten osallisuus jää vähäiseksi päätöksenteossa. Käynnistimme hyvinvointialuevaikuttamisen syksyllä 2021. Viestimme on: ”Poliitikko, olet vastuunkantaja – älä unohda minua”. Tuomme esille, että kehitys- ja puhevammaiset ja autismitkirjon ihmiset ovat oman elämänsä asiantuntijoita ja heidän osallisuutensa on turvattava heidän omassa elämässään, palvelusuunnittelussa ja tulevilla päätöksentekokoelimeissa. Massaratkaisujen sijaan tarvitaan yksilöllisesti suunniteltuja ja tarpeisiin räätälöityjä palvelukokonaisuuksia.

Onnistuimme laajentamaan jäsenpohjaamme ja jäsenpalvelut monipuolistuivat. Tavoitteena oli saada kahdeksan uutta jäsentä, mikä ylittyi kahdeksalla. Jäsenkyselyssä liiton toiminnot arvioitiin hyviksi.

Viestinnässä tavoittelimme näkyvyyden kautta tietoisuuden kasvattamista ja sen myötä vammaisten ihmisten osallistumismahdollisuuksien paranemista pitkällä tähtäimellä. Liiton näkyvyys kasvoi kaikilla muilla viestinnän osa-alueilla paitsi mediaviestinnässä. Vaikutimme aktiivisesti tulevaan vammaispalvelulakiin osallistumalla STM:n kuulemistilaisuuksiin, tekemällä kannanottoja ja lausuntoja sekä tapaamalla poliitikkoja. Tämän lisäksi toimimme julkiseen keskusteluun ja poliitikoille tiedoksi mm. FASD-ihmisten aseman, palkkatyöllistymisen, puhevammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisen sekä itsemääräämisen ja rajoitustoimenpiteiden käytön epäkohtia. Selkokielen asema vahvistui pitkäkestoisen vaikuttamisen myötä.

Kokemustoimijat entistä vahvemmin mukana

Kokemusasiantuntijoiden roolia vahvistimme perustamalla liittoon Osallisuustyöryhmän kehitysvammaisista ihmisistä sekä jatkamalla Tikoteekissä puhevammaisten ihmisten vaikuttajaryhmän PuVan toimintaa ja Palkkaamossa Työllistäjät-ryhmän toimintaa. Kokemustoimijat olivat myös entistä enemmän mukana materiaalien testaajina, tuottajina ja tapahtumien juontajina.

Työyhteisön toimivuutta ja johtamisen aktiivisuutta arvioimme työterveyshuollon Pulssi-kyselyllä. Tulosten mukaan liiton työntekijöiden kokemus työkyvystä ja työhyvinvoinnista on pysynyt hyvällä tasolla. Yhteisöllisyyttä vahvistimme yksiköiden virtuaalisilla kahveilla ja osaamista digitaitoja vahvistavalla sisäisellä koulutuksella. Sairauspoissaolot ja niiden kustannukset vähenivät 20 prosentilla vuoteen 2020 verrattuna. Tutkijoiden vetämä, arvioinnin aivoriiheksi nimetty toiminto tuki liiton työntekijöitä toiminnan tuloksellisuuden osoittamisessa. Liittoon perustettu koronavalmiusryhmä tiedotti ajankohtaisista koronaan liittyvistä muutoksista toiminnassa. Henkilöstölle suunnattuja sisäisiä koulutuksia pidettiin yhdeksän.

Liittohallitus kokoontui kymmenen ja liittovaltuusto kolme kertaa. Liittovaltuusto valitsi Kehitysvammaliiton uudeksi toiminnanjohtajaksi Susanna Hintsalan toiminnanjohtaja Marianna Ohtosen jäädessä eläkkeelle. Susanna Hintsala aloitti tehtävässä 1.10.2021. Organisaatorakennetta uudistettiin siten, että perustettiin kaksi uutta yksikköä: Kansalaistoiminnan yksikkö ja Kumppanuudet ja järjestötoiminta -yksikkö.

Kehitysvammaliiton talouden riskit liittyvät toimitiloihin, veikkauusvoittovarojen vähenemiseen, koronapandemiaan ja Euroopan turvallisuus- ja taloustilanteen muuttumiseen Ukrainan sodan myötä. Veikkauksen tuottokehitykseen liittyy epävarmuutta, joka heijastuu koko järjestötoimintaan. Rahoituksessa on ennakoitavissa

tulevina vuosina laskua. Veikkauksen rahoitus on siirtymässä kokonaisuudessaan valtion budjettiin. Veikkauksen edunsaajien rahoituksen taso pyritään pitämään ennakoitavana, mutta asiaan liittyy epävarmuustekijöitä.

Liitto on vuoden 2021 aikana karsinut kuluja, toteuttanut talouden ja toiminnan strategista suunnittelua ja varautunut suunnitelmissa avustustason laskuun. Tulevaisuuden epävarmuustekijät tuovat haasteita johtamiselle ja henkilöstön jaksamiselle ja vaativat toimintojen kehittämistä. Koronapandemian myötä työn tekemisen tavat ovat muuttuneet, ja toimintamme jatkuu hybridimallilla koronan jälkeen. Myös osa liiton järjestämisestä koulutuksista ja verkostotapaamisista on muuttunut webinaareiksi ja verkon kautta toteutettaviksi.

Liiton yleishyödyllisen toiminnan turvaamiseksi perustettiin yhtiö elokuussa 2021. Saavuta Asiantuntijapalvelut Oy on täysin liiton omistama yhtiö. Kaikki yhtiön tuotto käytetään Kehitysvammaliiton työn tukemiseen kehitys- ja puhevammaisten ihmisten hyväksi. Kehitysvammaliitto suuntaa omaa koulutustoimintaansa vastaisuudessa jäsenistölle.

Vuonna 2022 Kehitysvammaliitto täyttää 70 vuotta. Juhlavuoden pääteemana on alalla tehtävän työn arvostaminen. Haluamme, että juhluvuodessa näkyy liiton arvoista erityisesti ilo.

SUSANNA HINTSALA

Toiminnanjohtaja

Kehitysvammaliitto 2021

Vaikutimme aktiivisesti. Tapasimme vuoden aikana **52** poliitikkoa. Teimme **21** kannanottoa ja lausuntoa sekä **4** koronaraporttia. Olimme mukana **32** työryhmässä tai hallituksessa.

Neuvontapalveluissamme annoimme apua ja tukea yhteensä **1 894** henkilölle. Selkokielisen neuvonnan määrä kasvoi **21 %** edellisvuoteen verrattuna.

Palkkaamon toiminnan kautta työpaikan sai **45** kehitysvammaista henkilöä. Harjoittelu- ja työkokeilujaksoille pääsi **28** henkilöä.

Selkokeskus teki **23** mukautusta selkokielelle. Selkotunnus-tarkistuksia teimme **130**.

Saavutettavuusarviointeja järjestöille teimme **30**.

Lisäsimme osaamista kehitysvammaisuudesta, vuorovaikutuksesta ja kommunikoinnista sekä selkokielestä ja saavutettavuudesta – **koulutuksiimme** osallistui yhteensä **3 810** henkilöä.

Verkkosivuillamme vieraili yli **2 miljoonaa** kävijää. Sosiaalisen median kanavillamme oli **52 997** seuraajaa. Mediaosumia kertyi vuoden aikana **132**.

Kehitysvammaliiton **tutkimusjulkaisut** tavoittivat **13 000** lukijaa. Kehitysvammaliitossa tehtyyn tutkimukseen viitattiin muissa julkaisuissa **195** kertaa.

Kokemusasiantuntijoita ja vapaaehtoisia oli mukana toiminnassa **467**.

FASD-osaamisverkostoon liittyi **41** uutta jäsentä, yhteensä jäseniä oli **331**.

Tarjosimme kanavan kehitysvammaisten ihmisten omalle sisällöntuotannolle. Kehitysvammaiset nuoret ja aikuiset tuottivat Vernerin netin selkosivuille **20 %** enemmän sisältöä kuin edellisvuonna.

Papunetin kuvapankeissa oli yhteensä **72 000** kuvaa. Kuvatyökaluilla tehtiin **689 000** materiaalia ja verkko-kirjatyökalulla **2 000** verkkokirjaa.

Selkokirjojen kysyntä kasvoi edelleen. Meiltä ostettiin yhteensä **6 900** selkokirjaa, mikä oli **21 %** enemmän kuin vuonna 2020.

Opikkeen myynti kasvoi **6,4 %** vuodesta 2020. Suosituin kirja oli Supermarsu lentää Intiaan.

Papunetin **kuvataidekilpailuun** osallistui **190** työtä.

Vuoden kohokohtia

Kehitysvammaliiton toiminnanjohtaja Marianna Ohtonen jäi eläkkeelle ja hänen seuraajakseen 1.10.2021 alkaen valittiin Susanna Hintsala.

Kampanjoimme kuntavaalien aikaan teemalla "Ei jätetä ketään yksin – järjestöt kuntien tukena". Kiinnitimme huomiota mm. palvelujen saatavuuteen ja laatuun, asumiin, palkkatyöhön, selkokieleen, kouluun ja lasten oikeuksiin.

Värikäs vammaistyö -kampanja toteutettiin yhdessä Vammaisalan vetovoima ja koulutuksen kehittäminen -hankkeen kanssa yhteisen *Maailma on meitä kaikkia varten* -kampanjaviikon sosiaalisessa mediassa. Tavoitteenamme oli kertoa nuorille vammaisalan työn monipuolisuudesta. Kampanjan videoita ja muuta materiaalia katsottiin yhteensä 93 763 kertaa. Yksittäisiä henkilöitä tavoitettiin noin 42 800.

Kehitysvammaliiton nettisivuille saatiin uutta kokemuksen ääntä, kun Helmi aloitti [Käännekohtia-bloginsa](#), jossa hän kertoo elämästään FASD-diagnoosin kanssa.

Kehitysyhteistyöhankkeessamme Sansibarissa valmistui toinen kehitysvammaisten nuorten ryhmä valmentavasta ammatillisesta opetuksesta. Todistukset jaettiin Golden Tulip -hotellissa järjestetyssä arvokkaassa juhlassa.

Helmikuussa järjestimme Työ kuuluu kaikille -webinaarin, jossa käytännön työllistymistarinoiden kautta pohdimme kehitysvammaisten henkilöiden työllisyystilannetta Suomessa. Kuva: Pekka Elomaa.

Tapasimme vuoden aikana lukuisia poliitikkoja. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Markus Lohi oli Kehitysvammaliiton ja alan palveluntuottajien vieraana marraskuussa. Keskustelua käytiin mm. alan työvoiman saatavuudesta.

Tulevaisuutta luomassa -hankkeen tavoitteena on, että tulevaisuudessa ulkomaalaistaustaisten ja vammaisten ihmisten tarpeet on otettu entistä paremmin huomioon poikkeus- ja kriisitilanteissa. Kuva: Katja Tähjä.

Selkokeskus järjesti virtuaaliset Selkokirjamessut, joilla keskustelivat mm. kirjailija Enni Mustonen ja selkokirjailija Tuija Takala. Kuva: Jenni Stolt.

Selkosanomien painettu ja verkkolehti uudistuivat. Muutoksia tuli ulkoasuun, sisältöön, sivumäärään ja ilmestymisrytmiin.

3.12. kansainvälisenä vammaisten päivänä [Teo lausui selkorunon](#) Kehitysvammaliiton somekanavilla.

Opike julkaisi biologi, tiedetoimittaja ja paleotaiteilija [Maija Karalan](#) suurikokoisen ja runsaasti kuvitetun tietokirjan *Dinosaurusten aika* selkokielellä loppuvuodesta 2021. Kirja pääsi heti moneen joulupakettiin. Ensisijaisesti nuorille ja aikuisille selkolukijoille tarkoitettu teos avaa maapallon esihistoriaa laajasti. Kirjaan, sen esimerkisivuihin ja oheistehtäviin voi tutustua [Opikeen sivuilla](#).

Puhevammaisten viikolla käynnistyi Sointu-viesti yhteisöille, joissa on kommunikoinnissaan paljon tukea tarvitsevia henkilöitä. Yhteisöille lainataan Sointu-instrumenttia, joka muuntaa käyttäjien kosketuksen ääneksi ja houkuttelee heitä vuorovaikutukseen.

Vaikuttamisella ja viestinnällä epäkohdat esiin

VAIKUTTAMISTOIMINNASSA KESKITYIMME ERITYISESTI tulevaan vammaispalvelulakiin sekä itse-määräämisen ja rajoitustoimenpiteiden käytön epäkohtiin, joita toimimme julkiseen keskusteluun ja poliitikoille tiedoksi jatkotoimenpiteitä varten. Lausuntoja laadimme kaikista keskeisistä kärkeemoista.

Viestinnässä tavoittelimme näkyvyyden kautta tietoisuuden kasvattamista ja sen myötä

vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden ja osallistumismahdollisuuksien paranemista pitkällä tähtäimellä. Liiton näkyvyys kasvoi kaikilla muilla viestinnän osa-alueilla paitsi mediaviestinnässä, jossa ei saavutettu tavoiteltua kymmenen prosentin kasvua mediaosumissa. Mediaosumia oli 132. Eniten näkyvyyttä saimme teemoille selkokieli ja saavutettavuus, FASD, työllistyminen sekä asuminen ja palvelut.

Teettämämme mainetutkimuksen mukaan 79 prosenttia suomalaisista tuntee Kehitysvammaliiton ainakin nimeltä. Noin viidennes tuntee toimintaa vähintään hieman. Kehitysvammaliiton katsotaan tekevän tärkeää työtä ja edistävän yhdenvertaisuutta. Toiminnan katsotaan myös olevan vaikuttavaa. Ihmiset, joilla oli perheessä tai ystäväpiirissä kehitysvammaisia ihmisiä, tunsivat liiton paremmin kuin ne, joilla ei ollut.

Tutkimus täytti tietoaukkoja

TUOTIMME UUTTA TIETOA kehitys- ja puhevammaisten ihmisten osallisuudesta yhteiskunnassa täyttämään olemassa olevia suuria tietoaukkoja ja -tarpeita. Julkaisimme tietoa usealla eri kanavalla, ja se tavoitti monia erilaisia tutkimustietoa hyödyntäviä tahoja palvelun mm. lainsäädännön kehittämistä ja poliittisten strategioiden sekä palvelurakenteiden uudistusten valmistelua.

Keräsimme tietoa ihmisoikeussopimuksen toteutumisesta yhdessä Vammaisfoorumin kanssa, teemana erityisesti lapset ja nuoret, ja osallistuimme kyselytutkimuksen raportointiin. Kyselyaineistojen pohjalta valmistimme kaksi artikkelia:

- ♦ Antti Teittinen ja Hannu T. Vesala (2021): Syrjäytetäänkö vammaiset ihmiset työelämästä? Teoksessa Ilmiöitä osatyökykyisyyden ympärillä. Toimittaneet Anne Korhonen, Jukka Lindberg, Kaija Ray sekä Marianne Pentikäinen ja Meeri Riihelä. Vates-säätiö sr, Helsinki.
- ♦ Sari Valjakka, Ylva Krokfors, Johanna Meriläinen & Hannu T. Vesala (2021):

Toteutuuko vammaisten lasten oikeus yhdenvertaiseen oppimiseen?

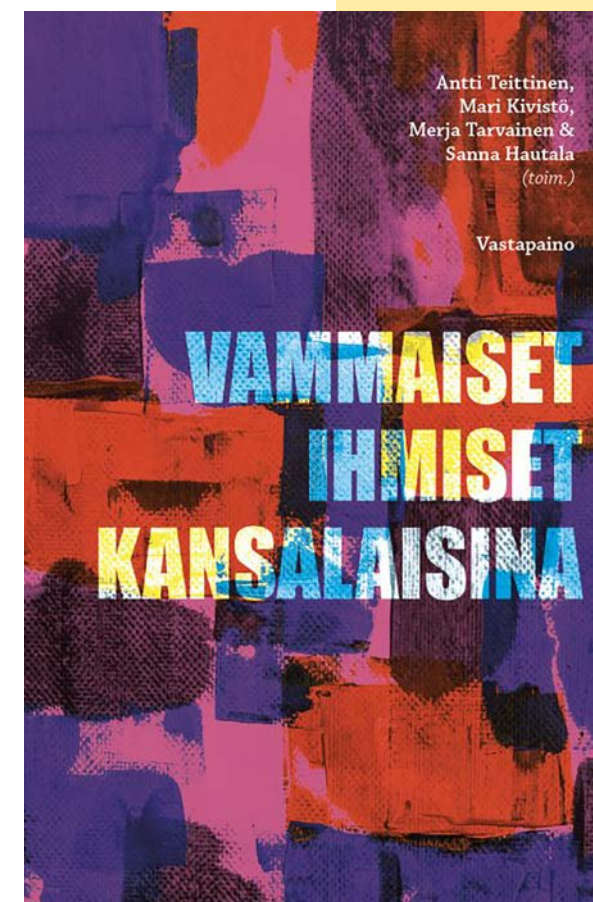
Teoksessa Elina Pekkarinen & Anton Schalin (toim.) Vammaisuus ja lapsen oikeudet: Lapsen elämää vamman kanssa. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2021:4. (s. 96–115).

Lisäksi ATH-tutkimusaineistosta valmistimme artikkelin:

- ♦ Teittinen, A. & Vesala H.T. (2021): Vammais- palveluita tarvitsevien asema yhteiskunnassa. Teoksessa A. Teittinen, M. Kivistö, M. Tarvainen & S. Hautala (toim.) Vammaiset ihmiset kansalaisina (s. 61–88). Vastapaino.

Vaikuttamistyön tueksi tuotimme kolme tietopakettia:

- ♦ Hannu T. Vesala & Antti Teittinen (2021): Kehitysvammahuollon muutos ja nykytilanne Suomessa: Hyväntekeväisyydestä julkisiin palveluihin ja markkinaehtoistumiseen. Tietopaketti 1. Kehitysvammaliitto.

[Tavalliseen asumiseen? Puheenvuoroja omasta kodista ja asumisesta \(pdf\)](#)

- ♦ Hannu T. Vesala & Antti Teittinen (2021): Onko asumisyksikön koolla merkitystä? Tietopaketti 2. Kehitysvammaliitto.
- ♦ Antti Teittinen & Hannu T. Vesala (2021): Elämänlaatu, YK:n vammaisia henkilöitä koskeva yleissopimus ja palvelujen laatu. Tietopaketti 3. Kehitysvammaliitto.

Käynnistimme yhteistyössä Kelan kanssa Kelan ja THL:n rekisteritietoihin pohjautuvan tutkimuksen palvelujenkäytöstä ikäryhmittäin. Kehitysvammaliiton tutkimusosuudessa tarkastellaan mm. ikääntyvien kehitysvammaisten henkilöiden palvelujen käyttöä. Aineistona hyödynnetään THL:n asumispalvelujen käyttötietoja vuosilta 2010–2019.

Tutkimustoiminta tuotti tietoa myös tuetun asumisen kehittämisen tueksi. Teimme kirjallisuuskatsauksen, jota varten etsimme

aihepiiristä aiemmin julkaistut kotimaiset ja kansainväliset tutkimukset ja vedimme niiden tulokset yhteen. Katsaus auttaa ymmärtämään, mikä erottaa tukiasumisen muista asumisen muodoista. Lisäksi se paljasti, että eri tutkimuksissa on todettu tukiasumisella olevan erilaisia vaikutuksia asukkaiden elämänlaatuun. Vaihtelevien tutkimustulosten arveltiin ilmentävän eri maiden tukijärjestelmien eroavuuksia. Näin ollen juuri asumista tukevien palveluiden ominaisuudet voivat olla ratkaisevassa roolissa tukiasumisen onnistumisen kannalta ja niistä tarvittaisiin lisää tutkimusta. Kirjallisuuskatsauksessa havaittiin myös, että toistaiseksi on tehty hyvin vähän sellaista tutkimusta, jossa olisi kuultu itsensä tukiasukkaiden kokemuksia siitä, mikä tuetussa asumisessa toimii ja mikä ei toimi sekä miten tukiasumista pitäisi kehittää.

Palkkatyötä kehitysvammaisille ihmisille

VAIKKA KORONA-AIKA EDELLEEN vaikeutti työllistymistä joillekin aloille, erityisesti ravintola-alalle, Kehitysvammaliiton Palkkaamon toiminnassa mukana olleista 565 kehitysvammaisesta nuoresta ja aikuisesta 45 sai vuoden aikana palkkatyöpaikan, mikä on selvästi suurempi osuus kuin kehitysvammaisten ihmisten työllisyysaste valtakunnallisesti (edelleen vain noin 3 %). Työpaikkoja, joihin työllistettiin, olivat mm. kahvila- ja ravintola-ala ja hoivapalvelut.

Harjoittelu- tai työkokeilujaksolla työn tekemistä pääsi kokeilemaan 28 Palkkaamon toiminnassa mukana ollutta nuorta ja aikuista. Nuoret saivat työkokemusta mm. kaupan alalta. Nuoret oppivat työharjoitteluissa uusia työ- ja työyhteisötaitoja. Harjoittelujen kautta he myös näkivät ja kokivat, mitä eri toimialojen ja työpaikkojen työtehtävät konkreettisesti ovat ja miten he niissä onnistuvat. Onnistumisen kokemukset motivoivat heitä eteenpäin työuralla.

Palkkaamon työhönvalmentajien verkostossa valmennettiin työhönvalmentajia erityisesti työnantajien kontaktoinnissa. Verkko-ohjelmien avulla tuettiin kehitysvammaisten työnhakijoiden työnhakutaitoja. Palkkaamon verkkokurssin vertaisryhmissä 20 kehitysvammaista henkilöä kuudella paikkakunnalla sai tietoa ja tukea työllistymiseensä.

Verkoston osallistujat kokivat oman toimintansa kannalta hyödylliseksi Palkkaamon tarjoaman verkostoitumismahdollisuuden ja valtakunnallisen näkökulman asiaan. Verkko-ohjelmilta osallistujat kertoivat saaneensa ryhmämuotoiseen valmennukseen lisää materiaalia ja selkeän rungon työnhakuryhmän vetämiseen.

Palkkaamo oli vaikuttamassa tuetun työllistymisen ja palkkatyömahdollisuuksien lisäämiseen vammaisille henkilöille hallituksen työkyky-ohjelmassa. Vammaisjärjestöjen yhteisissä lausunnoissa vaadittiin kehitysvammaisten aseman erityistä huomioimista Työkanava Oy:ssä.

Muiden sidosryhmien kanssa Palkkaamon vaikuttamistyötä syvennettiin Pirkanmaalla

Olemme saaneet uusia näkökulmia ja oppineet muiden kokemuksista. Olemme myös verkostoituneet ahkerasti.

On tärkeää, että Palkkaamon verkosto on olemassa.

PALAUTETTA PALKKAAMON
TOIMINTAAN OSALLISTUNEILTA

ja jatkettiin ruotsinkielisillä alueilla, pilotoitiin joustavia opintopolkuja opinnollistamishankkeessa ja toteutettiin yhteisiä koulutustilaisuuksia ja vaikuttamiskampanjoita.

Tuettu osuuskunta -hankkeen tarkoituksena on luoda uudenlainen tuetun osuuskunnan malli julkisen sektorin työtoiminnan yhteyteen. Tuetun osuuskunnan kautta mahdollistetaan kehitysvammaisten ja muiden oppimisessa ja ymmärtämisessä tukea tarvitsevien henkilöiden väylä tuettuun yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että kehitysvammaisten henkilöiden ansaintamahdollisuudet monipuolistuvat tuetun osuuskuntamallin kehittyessä, ja mahdollisimman moni kehitysvammainen henkilö saa osan toimeentulostaan tuotteiden tai palvelujen myyntitulona. Kehitysvammaliitto tekee hankkeeseen liittyvää arviointitutkimusta. Tuettu osuuskunta -hanke on JAMKin koordinoima ja sitä rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus, Suomen rakennerahasto-ohjelma, Euroopan sosiaalirahasto, Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020.

Vertaistoimintaa ja FASD-neuvontaa

JÄRJESTIMME FASD-NUORILLE JA -aikuisille vertaistoimintaa etä- ja lähitapaamisina. Vanhemmille järjestimme vanhempaintreffejä sekä vertaisviikonlopun. FASD-ihmisille ja vanhemmille perustimme keskustelualustat verkkoon. Annoimme neuvontaa ja ohjausta FASD-teemoista. Kouluhenkilökunnalle ja lääkäreille tuotimme webinaareja sekä FASD-materiaalia. Toteutimme vaikuttamiseen tähtäävän

somekampanjan ja tapasimme poliitikkoja tavoitteena lisätä FASD-toiminnan tunnettavuutta ja turvata toimintaa Suomessa. Somekampanja tavoitti lähes 96 000 ihmistä. Tuotimme kaksi podcast-jaksoa, joissa haastateltavina oli sijaisvanhempia ja henkilö, jolla on FASD. Käynnistimme Käännekoh-tia-blogin, jossa kokemusasiantuntija kertoo elämästään FASD-diagnoosin kanssa.

Tosi iso vertaistuki: Ei ole muita ihmisiä, kenen kanssa puhua ja ketkä ymmärtäisivät. Ekaa kertaa tuli sellainen olo, ettei olekaan outo.

Koen erittäin tärkeänä tämän verkoston olemassaolon, tämän kautta voi saada yhteyden FASD-asiantuntijoihin, muihin vanhempiin ja kokemusasiantuntijoihin. Täältä saatu tieto auttaa ymmärtämään FASD-lastaa paremmin. Muilta vanhemmilta saatu tieto FASD-lapsen kasvattamisesta ja saatavilla olevasta tuesta on äärimmäisen tärkeää.

Ymmärrän nyt paremmin lastemme ongelmia ja pystyn paremmin auttamaan heitä.

PALAUTETTA KEHITYSVAMMALIITON
FASD-TOIMINTAAN OSALLISTUNEILTA

Verneri.netistä tietoa ja tukea selkokielellä ja yleiskielellä

VASTASIMME SELKOKIELISEN VERNERI.NETIN neuvonnassa 760 kysymyksen mm. ihmissuhteista, seksuaalisuudesta ja hyvinvoinnista. Neuvonnan määrä kasvoi 21 % edellisvuoteen verrattuna.

Verkko-Kerttu
vastaa kysymyksiin aina.

Tämä on kannustava tämä sivu.
Tämän ansiosta koen itseni melko
tavalliseksi nuoreksi naiseksi, vaikka
minulla onkin kehitysvamma.

PALAUTETTA NEUVONNASTA

Verneri.netin yleiskielisillä sivuilla annoimme neuvontaa 107 kysymykseen. Eniten kysymyksiä tuli koskien erityisraskautta. Kysymyspalstan

käyttäjille osoitetun kyselyn perustella noin 80 % kysyjistä koki, että vastauksesta oli apua.

Tästä viestiketjusta sain paljon vertaistukea
meidän tilanteeseen ja ajattelinkin
siksi kirjoittaa omasta kokemuksesta ja
siitä, miten kaikki kääntyi parhain päin.
Jospa se toisi toivoa jollekin muulle!

VERNERI.NETIN YLEISKIELISEN SIVUN
PALAUTE LIITTYYEN RASKAUDENAIKAISIN HUOLIIIN

Verneri.netin yleiskielisille sivuille suunnitelimme ja toimitimme yhteistyössä Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilman kanssa **Vammaiset maahanmuuttajat -sivun**.

Julkaisimme Minua kuullaan -hankkeessa kehitetyn sivuston, jolta löytyy käytännönleheistä tietoa ja menetelmiä **paljon tukea tarvitsevien lasten kuulemiseen**. Sisältöjen kehittämisessä on ollut mukana lasten ja nuorten lisäksi lähi-ihmisiä sekä alan ammattilaisia.

Verneri.netin yleiskielinen toimitus kävi tekemässä juttua **yhteisötaideteoksesta Lakistossa**. Yhteisötaiteessa taidetta tehdään yhteisön ehdolla, yhteisön jäsenten kanssa ja heitä varten.

Edistimme ymmärrettävän tiedon löytämistä

SELKOKESKUS UUDISTI PAINETUN Selkosanomien lehden ja verkkolehden. Uudistus tehtiin yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Uudistuksen jälkeen tehdyn kyselyn mukaan lukijat ovat tyytyväisiä lehteen (97 % vastaajista) ja sen uudistukseen (67 % vastaajista). 84 % lukijoista on sitä mieltä, että lehti auttaa ymmärtämään tärkeitä asioita yhteiskunnasta. 83 % lukijakyselyn vastaajista lukee vain verkkolehteä, joten lehti uudistuksessa tehdyt parannukset verkkosivujen käytettävyyteen esimerkiksi mobiilissa tukevat ymmärrettävän tiedon löytämistä.

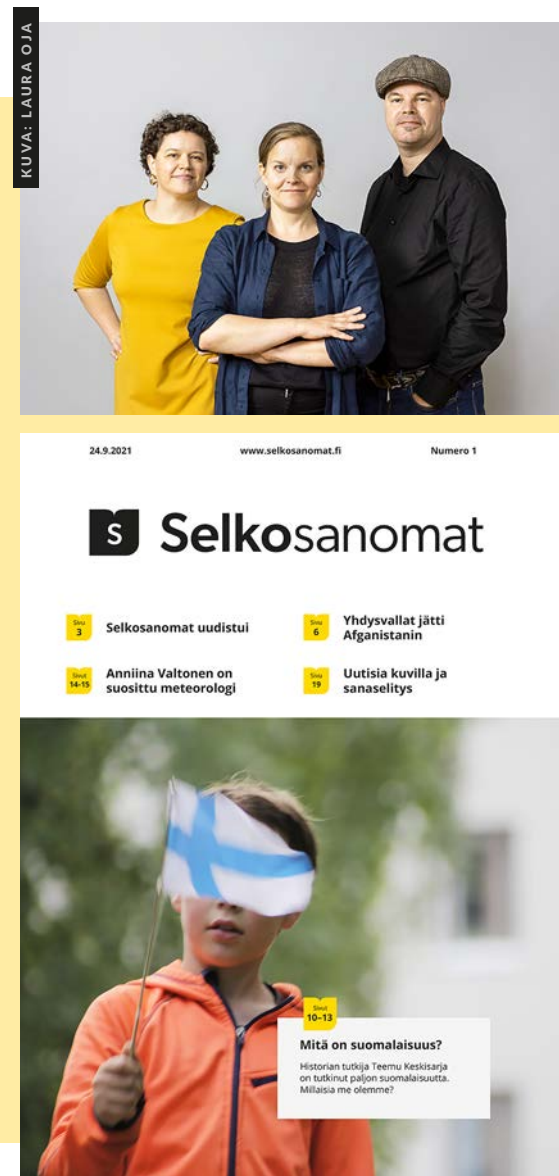
Selkosanomien lukijat (kehitysvammaiset ihmiset, s2-oppijat ja vanhukset) osallistuivat lehden kehittämiseen. He antoivat lukijatapaamisissa palautetta mm. sanastosta ja lehden ulkoasusta. Vuonna 2021 tapaamisissa kohdatiin 58 lukijaa. Osallisuuteen vaikuttaa myös kielitaito. Selkosanomien jutut auttavat oppimaan suomen kieltä. Tätä mieltä oli 80,5 % lukijatapaamiseen osallistuneista s2-oppijoista.

Selkokielen koulutukset olivat suosittuja ja palaute hyvää. Osallistujat pystyvät hyödyntämään koulutuksessa oppimiaan asioita työssään (98 % koulutuspalautteen vastaajista) ja ovat saaneet lisää ymmärrystä selkokielen merkityksestä sitä tarvitseville ihmisille (96 % vastaajista). Osallistujat pystyvät siis jatkossa huomioimaan

selkokieltä tarvitsevat ihmiset viestinnässään paremmin. Tulosta tukee myös selkotunnustarkistusten määrän kasvu: eri tahot tekevät aktiivisesti materiaalia selkokieltä tarvitseville ihmisille.

Selkokeskuksen tavoitteena on kehittää selkokielen teoriaa ja ohjeistuksia sekä varmistaa, että selkokieli kehittyy vastaamaan entistä paremmin kohderyhmiensä tarpeita. Selkokielen kehittyminen edellyttää myös selkokielen arvioinnin kehittämistä. Vuonna 2021 päivitimme selkokielen mittaria, ja sitä testasi ja kommentoi 13 selkokielen asiantuntijaa eri aloilta. Palautteen perusteella muokattu mittari arvioi entistä tarkemmin tekstien selkokieliisyyttä.

Selkokeskuksen tavoitteena on varmistaa, että selkokielellä on tarjolla myös kirjallisuutta. Se lisää selkokieltä tarvitsevien ihmisten lukemisen mahdollisuuksia. Kerätty tieto osoittaa, että selkokirjallisuuden laatu ja tarjonta ovat parantuneet. Tämä on esimerkiksi selkokirjatyöryhmän näkemys (100 % kyselyyn vastaajista). Vuonna 2021 Suomessa julkaistiin 33 selkokirjaa (23 kpl vuonna 2020). Lukemisen mahdollisuudet lisääntyvät myös lisäämällä tietoa: Almost Finns -ryhmän kanssa yhteistyössä tehdyt kaksi selkokirjavideota ovat tavoittaneet YouTubeella yhteensä yli 6 500 katsojaa, ja Helmet-lukuhaasteen selkokirjapostaukset ovat tavoittaneet Selkokeskuksen somessa noin 45 000 ihmistä.

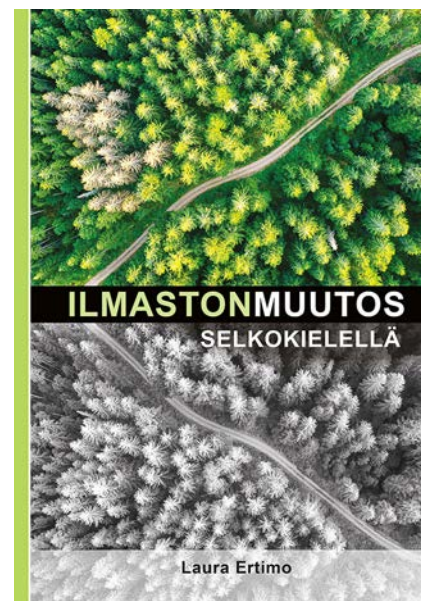
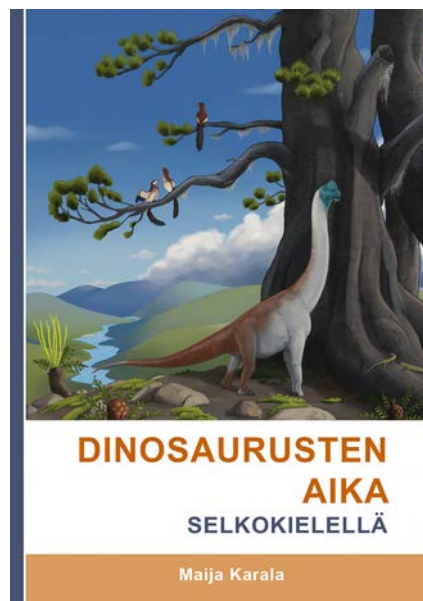
Kirjoja ja materiaaleja yhteiskehittämällä

OPIKE JULKAISI KYMMENEN uutta kirjaa ja lukuisia kirjojen käyttöä tukevia materiaaleja. Monista selko- ja tietokirjoista otettiin uusintapainoksia. Myydyimmät kirjat olivat Supermarsu lentää Intiaan, Mahtava musiikki – opas tasa-arvoiseen ja motivoivaan musiikinopetukseen, Tämmöinen jätkä – Elämää AGUn kanssa, Dinosaurusten aika selkokielellä sekä Päivänselvää-sarjan Kotitalous ja Ilmastomuutos selkokielellä.

Olen työskennellyt erkkapena ja erityisten nuorten opona jo pitkään ja käyttänyt paljon Päivänselvää-materiaalia. Uusimpiakin olen jo päässyt testaamaan ja ryhmän kanssa nekin on aikaisempien osien tapaan toimiviksi todettu 😊. Isot kiitokset näistä teille tekijöille.

PALAUTETTA PÄIVÄNSELVÄÄ-MATERIAALEISTA

Opikkeen toiminta perustuu yhteiskehittämiseen. Materiaaleja ja aineistoja testasi ja kehitti suuri joukko vapaaehtoisia, 200 kehitysvammaista

henkilöä ja 41 ammattilaista. Opikkeen järjestämät virtuaaliset yhteislaulutapahtumat Resonaarin kehitysvammaisten soittajien kanssa tavoittivat yli 2 300 henkilöä eri puolilta Suomea. Laulamassa ja visailmassa oli noin 30 % enemmän osallistujia kuin vuonna 2020.

Korona vaikeutti toimintaa, vaikka toisaalta vahvasti kohderyhmän digiloikkaa. Kehitysvammaisten henkilöiden digitaitojen ja opasvideoiden toteutus ja digilaitekokeilut työpajoissa siirtyivät osittain vuoteen 2022. Tapaamisten sijaan tuotimme digitaitomateriaalia. Lukuintoa lisäävä Tehdään tarina-verkkotyöpajatoiminta lisäsi osallistujalasten ja -nuorten digitaitoja.

Kehitysvammaisille henkilöille ja muille selkokielen tarvitsijoille tuotimme selkokirjoja ja edistimme lukemis- ja tiedonsaantimahdollisuuksia. Julkaisimme mm. selkomukautuksen bestseller-romaanista Paimentyttö sekä tietokirjoja nuorille ja aikuisille ilmastomuutoksesta ja dinosauruksista. Lisäksi teimme avoimia verkotehtäviä. Selkokirjoja tilattiin 21 % enemmän kuin vuonna 2020 (6 900 kpl).

Lisäsimme tietoa kirjoistamme monin tavoin, mm. selkokirjaverkkomessuilla ja julkaisemalla Helmet-kirjastojen lukuhaasteeseen viikoittain selkokirjavinkkejä somessa. Selkokirjapostaukset tavoittivat lähes 61 000 somekäyttäjää.

Avoimia verkkomateriaaleja ladattiin 36 600 kertaa, jossa on kasvua 8,5 %. Tapahtumien sijasta toteutimme pienimuotoisia keskustelu- ja esittelytilaisuuksia. Palautteiden antajista suurin osa (75 %) koki materiaalit ja toiminnan hyödylliseksi.

Tuli ihanan hyvä mieli ja musiikki oli hyvää!

Helposti saavutettava joulukonsertti, jossa tuttuja ja tunnelmallisia joululauluja. Mukavan mittainen myös, niin jaksaa kaikki seurata, voi kuitenkin myös tulla ripotellen mukaan nauttimaan yhteisestä musisoinnista.

Oli oikein kivaa olla mukana. Paljon terveisiä koko porukalle ja kiitos että tämmöistä järjestätte.

Ihan loistavaa että järjestätte laulajaisia, on mukava olla etäyhteyksissä ympäri Suomea!

Tosi kiva idea pitää näin etänä joulukonserttia. Tuo mukavaa tunnelmaa joulun odotukseen.

PALAUTETTA YHTEISLAULUTAPAHTUMISTA

Opikkeen järjestämät yhteislaulutapahtumat Resonaarin kehitysvammaisten soittajien kanssa tavoittivat noin kolmanneksen enemmän osallistujia verkossa kuin vuonna 2020. Kolmeen tapahtumaan osallistui satoja ryhmiä, yhteensä 2 000 osallistujaa, laulaen ja visaillen yhdessä.

Vahvistimme vuorovaikutus- ja kommunikointiosaamista

TIKOTEKKI VAHVISTI LÄHI-IHMISTEN ja ammattilaisten vuorovaikutus- ja kommunikointiosaamista monin eri tavoin. Tuotimme tietoa, materiaaleja ja 12 videota, joiden aiheina oli vuorovaikutuksen kuntoutus, läheisten ohjaus, tulkkaukspalvelu, esteetön leikki ja kosketuksella kertominen, sekä 27 ohjevideota kommunikoinnin apuvälineiden käytöstä. Ohjevideoiden katsojamäärä kasvoi 70 % vuodesta 2020. Uudet videot saivat 11 200 katsojaa, kun taas kaikkia Tikoteekin tuottamia videoita katsottiin vuoden aikana 91 877 kertaa.

Kehitimme yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa pienten puhumattomien lasten ja heidän vanhempiansa ohjauskäytäntöjä. Vanhemmat tulivat kuulluiksi ja saivat varmuutta vuorovaikutukseen, myös lasten aloitteellisuus ja aktiivisuus lisääntyivät. Kehitimme myös voimauttavan vuorovaikutuksen muutosmittarin, joka auttaa kuntouttajia jäsentämään puhevammaisen henkilön kommunikoinnin perustan taidoissa tapahtuvaa muutosta ja jäsentämään sitä myös olemuskielisten puhevammaisten ihmisten

[Ohjaaja on LOVIT - Vanhempien ohjaus vuorovaikutuksen kuntoutuksessa -video.](#)

läheisille. Lisäksi kokosimme kannanoton yhteisöllisestä puheterapiasta yhdessä Aivoliiton, Turun yliopiston psykologian ja logopedian laitoksen ja Hyvinkään yhteisöllisen toiminnan puheterapeutin kanssa.

Lisäsimme opiskelijoiden perustietoa kommunikoinnista kahdella videolla tietokoneen ohjaintavoista sekä julkaisemalla

kiertävän kommunikoinnin tietopakettien sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksille.

Tikoteekin puhelin- ja sähköpostineuvonta auttoi 709 läheistä ja ammattilaista. Apua haettiin kommunikointia helpottavien teknisten apuvälineiden käyttöön, kommunikoinnin apuvälinepalveluihin hakeutumiseen sekä vuorovaikutuksen tukemiseen.

Sain paljon käytännönläheistä tietoa
mitä voin käyttää asiakkaiden hyväksi.

OSALLISTUJA TIKOTEEKIN VERKKONEUVONTAPAJASSA

Ihanaa, kun saa valmiin listan, mitä
erilaisia appeja voi taas kokeilla!

OSALLISTUJA TIKOTEEKIN VERKKONEUVONTAPAJASSA

Puhevammaisten viikolla käynnistyi Sointu-viesti yhteisöille, joissa on kommunikoinnissaan paljon tukea tarvitsevia henkilöitä. Yhteisöille lainataan Sointu-instrumenttia, joka muuntaa käyttäjien kosketuksen ääneksi ja houkuttelee heitä vuorovaikutukseen. Sointu-viesti on herättänyt paljon kiinnostusta, ja instrumentti on virittänyt olemuksellaan ja eleillään viestiviä ihmisiä vuorovaikutukseen useissa ryhmäkodeissa, päivätoimintayksiköissä ja erityisluokissa.

Oulun vertaisryhmä kokoontui yhdeksän kertaa. Puhevammaisia osallistujia oli yhteensä 24. Koronapandemia laski osallistujien määrää merkittävästi, kun suurin osa kokoontumisista siirtyi verkkoon. Saimme myös toiveen käynnistää

Kommunikointikansion käyttö vaatii aina harjoittelua. Lähi-ihmiset voivat hakea sosiaalitoimelta kommunikaatio-ohjausta, koska kansion käyttäjä tarvitsee heidän tukeaan ja esimerkkejä siitä, miten kansion avulla voi kertoa asioita. Lisäksi Papunetista löytyy Tikoteekin tuottamaa materiaalia mukavaan ja motivoivaan harjoitteluun.

valtakunnallinen verkossa toimiva vertaisryhmä. Porinaa verkossa -ryhmä käynnistyi keväällä. Ryhmä kokoontui yhdeksän kertaa ja puhevammaisia osallistujia oli yhteensä 30. Vertaisryhmien osallistujat kokivat keskustelut tärkeiksi ja merkityksellisiksi, kun asioita sai jakaa ja toisaalta kuulla toisten kokemuksia.

Tikoteekki oli mukana STEAn mittareiden ja jatkuvan raportoinnin pilotissa. Yksinäisyys-mittarin kokeilu osoitti, ettei se sovellu

Sointu on houkuttanut tulemaan
toista lähemmäs ja rohkaissut
kontaktiin koskettamalla. On ollut
jännä huomata, miten kosketukselle
on tullut uusia merkityksiä, kun on
istuttu alas soittelemaan Sointua.

olemuskielisten asiakkaiden yksinäisyyden mittaamiseen. Läheisillä oli vaikeuksia tulkita kehitysvammaisten ihmisten kokemuksia yksinäisyydestä. Mittaria käytettiin HYP-toiminnan seuraamisessa. HYP-toimintamallin avulla myös omissa oloissaan olevat ihmiset tulevat huomatuiksi.

Kuvakaappaus [Tietoteknisten apuvälineiden kokeilua -videosta](#).

[Kerron kosketuksella - Sointu-laite virittää vuorovaikutukseen -video.](#)

Tukea ja materiaaleja kommunikointiin

PAPUNETIN TYÖKALUJA JA materiaaleja käyttäneistä henkilöistä 98 % pitää Papunetin palveluita tärkeinä läheisilleen tai asiakkailleen. Materiaaleja hyödynnetään kommunikointitilanteissa puhevammaisen ihmisen kanssa.

Asiakkaani sekä heidän perheensä saavat apua kommunikointiin sekä toiminnan ohjaukseen. Arkitoimet sujuvoituvat.

Työssä hyvä apuväline ja arjessa kuvatyökaluja tulee käytettyä läheisten arjen helpottamisessa.

Löydän helposti tarvittavat tukiviittomat. S2-lapset saavat näiden avulla paljon tukea ymmärtämiseen ja vuorovaikutukseen.

PALAUTETTA PAPUNETIN KÄYTTÄJILTÄ

Papunetin tietosisältöjä käyttäneistä 98 % pitää Papunetin kommunikointia ja vuorovaikutusta käsitteleviä sisältöjä tärkeinä itselleen, läheisilleen tai asiakkailleen.

Lisää ymmärrystä erilaisiin kommunikointimahdollisuuksiin ja antaa työvälineitä.

Mietin sitä, miten orpoa olisi, jos Papunetia ei olisi. Tietoa, työkaluja, helppo vinkata myös muiden alojen työntekijöille.

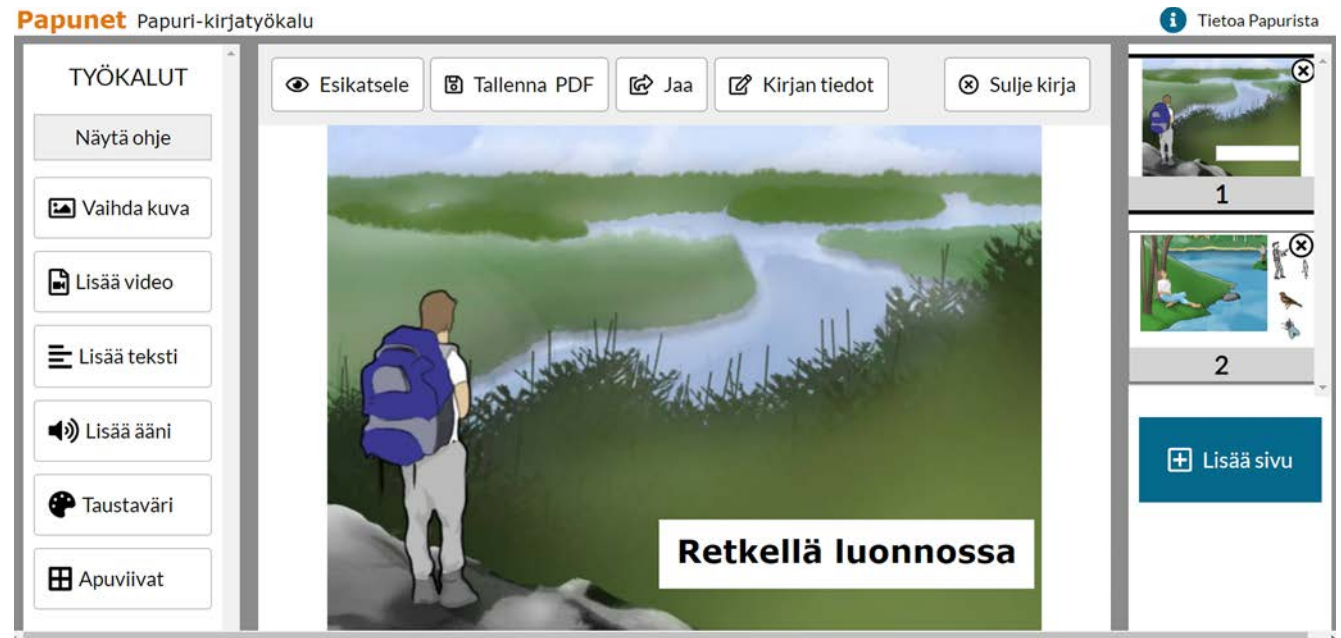
Lapseni elämä aukeni, kun ymmärsimme ottaa kuvat puheen tueksi.

PALAUTETTA PAPUNETIN KÄYTTÄJILTÄ

Papunetin saavutettavuuskoulutusten osallistujista kaikki kokivat saaneensa uutta ja kiinnostavaa tietoa saavutettavuudesta ja suosittelevat koulutusta myös muille. Lisäksi he kokivat saaneensa lisää ymmärrystä erilaisten

toimintarajoitteiden vaikutuksesta verkkosivujen käyttöön ja uskoivat voivansa hyödyntää koulutuksessa oppimiaan asioita työssään tai muussa toiminnassa. He myös kokivat, että pystyvät tekemään tai suunnittelemaan saavutettavampia verkkosivustoja.

Papunet on vaikuttanut siihen, että saavutettavuuden merkitys ymmärretään nyt paremmin kuin aikaisemmin. Papunetin sidosryhmien mukaan Papunet on kyennyt vaikuttamaan myös siihen, että saavutettavuus otetaan huomioon palveluiden kehittämisessä.

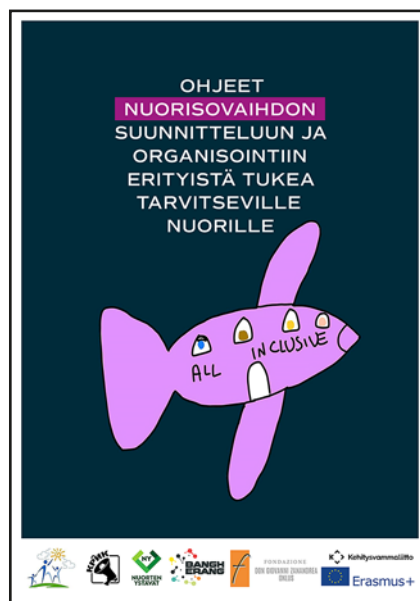
Papuri-kirjatyökalua kehitettiin yhteistyössä Papunetin käyttäjien kanssa, ja käyttäjät pääsivät testaamaan demoversiota.

Olen käyttänyt Papunettiä ihan alusta alkaen ja ilman sitä olisin piirtänyt itse kaiken. Todella tärkeä työkalu ja monipuolinen. Opastan uudet työntekijät ja opiskelijat aina Papunetin äärelle.

Käytössä ollut jo todella monella oppilaallani. Helpottanut oppilaan sekä opetushenkilöstön elämää. Suuren suuri apu!

PALAUTETTA
PAPUNETIN KÄYTTÄJILTÄ

Papunet on niin monipuolinen ja käyttökelpoinen, että sitä voi käyttää ihan kaikenlaisten ikä- ja ihmisryhmien kanssa, joten henkilökohtaisesti olen äärettömän kiitollinen siitä, että Papunet on olemassa – kiitos!

[Ohjeet nuorisovaihdon suunnitteluun ja organisointiin erityistä tukea tarvitseville nuorille \(pdf\)](#)

Mahdollisuuksia nuorisovaihtoon

ERASMUS+-HANKE ALL INCLUSIVE – Overcoming Barriers to Participation jatkui Suomessa, Italiassa ja Pohjois-Makedoniassa. Vuonna 2021 laadimme sekä kumppaneiden kansallisisilla kielillä että englanniksi verkkojulkaisun Ohjeet nuorisovaihdon suunnitteluun ja organisointiin erityistä tukea tarvitseville nuorille. Hankkeessa kehitetään malleja ja keinoja siihen, miten vammaiset henkilöt, joilla on haasteita matkustamisessa, voisivat osallistua Erasmus+-nuorisovaihtoprojekteihin.

Koulutusta ikääntymisestä, vuorovaikutuksesta ja digityövälineistä

KEHITYSVAMMALIITON VUODEN 2021 koulutukset pidettiin edelleen koronapandemiatilanteen vuoksi kaikki Teams-etäyhteydellä verkossa. Niin osanottajat kuin koulutusten pitäjät olivat jo edellisen vuoden aikana oppineet käyttämään Teams-alustaa melko sujuvasti. Koulutusten vuorovaikutteisuutta pystyimme lisäämään erilaisen digityövälineiden avulla.

Yhdeksi toimintavuoden kiinnostavimmista koulutusaiheista nousi kehitysvammaisten ihmisten ikääntymiseen ja muistisairauksiin liittyvä koulutus. Jäsenille tarjosimme maksuttomia lyhyitä webinaareja eri aiheista. Verkkokurssi Osaajan startti – perustietoa kehitysvammaisuudesta oli tarjolla kevätkaudella. Loppuvuodesta aloimme kehittää verkkokurssia TOIMI® – kehitysvammaisten ihmisten toimintakyvyn kuvaaminen. Yhteensä liiton järjestämiin koulutuksiin osallistui 3 810 henkilöä.

Voimauttavasta vuorovaikutuksesta, HYP- ja OIVA-menetelmistä, tukiviittomista sekä erilaisista kommunikoinnin apuvälineistä

Voimauttava vuorovaikutus auttoi minua löytämään yhteyden lapseeni.

AUTISMIKIRJON LAPSEN ISÄ

Parasta oli, että joku ohjelman hyvin tunteva kertoo ja näyttää selkeästi, miten kaikki toimii. GoTalkin opetus toimi todella hyvin verkon välityksellä ja kysymysten esittäminen onnistui helposti.

KOMMUNIKOINTIOHJELMAN KOULUTUKSEEN OSALLISTUJA

Eilinen koulutuspäivä oli ihana. On ihan mieletöntä, miten muutaman tunnin aikana voi oppia niin paljon.

VOIMAUTTAVAN VUOROVAIKUTUKSEN VALMENTAJAKOULUTUKSEEN OSALLISTUNUT, AUTISMIKIRJON JA KEHITYSVAMMAISTEN IHMISTEN KANSSA TYÖSKENTELEVÄ PUHETERAPEUTTI

Jee! Mä olen niin huumassa tästä Voimauttavasta vuorovaikutuksesta!

VOIMAUTTAVAN VUOROVAIKUTUKSEN VALMENTAJAKOULUTUKSEN OSALLISTUJA OHJATTUAAN AUTISMIKIRJON LASTA, VANHEMPIA JA KOULUN VÄKEÄ VUOROVAIKUTUKSEEN

järjestettiin 29 koulutusta. Näihin koulutuksiin osallistui 671 henkilöä, jotka kokivat saaneensa lisää taitoja tukea ja kommunikoida puhevammaisten ihmisten kanssa.

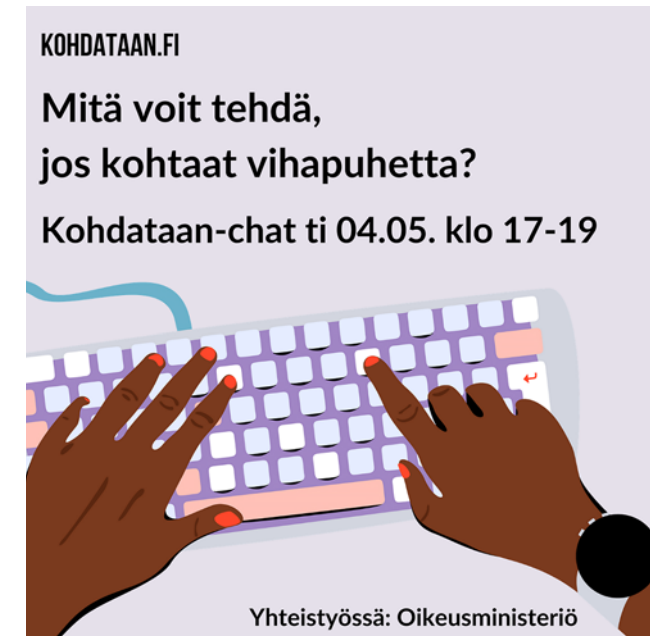
Opike järjesti kuusi opetushenkilöstölle suunnattua täydennyskoulutusta yli 120 osallistujalle. Koulutukset järjestettiin verkossa kolmesta eri aihealueesta: iPadien luova käyttö

erityisopetuksessa, digityövälineet oppimisen tukena sekä selkokielen hyödyntäminen opetuksessa. Koulutukset oli rakennettu käytännönläheisiksi ja osallistujat saivat runsaasti esimerkkejä ja näkökulmia arjen opetustyöhön. Konkreettinen tulos oli oma digityövälineiden ja selkokielen työkalupakki, jota hyödynnettiin omien opetusryhmien kanssa.

Saavutettavaan Kohdataan-someen on helppo tulla

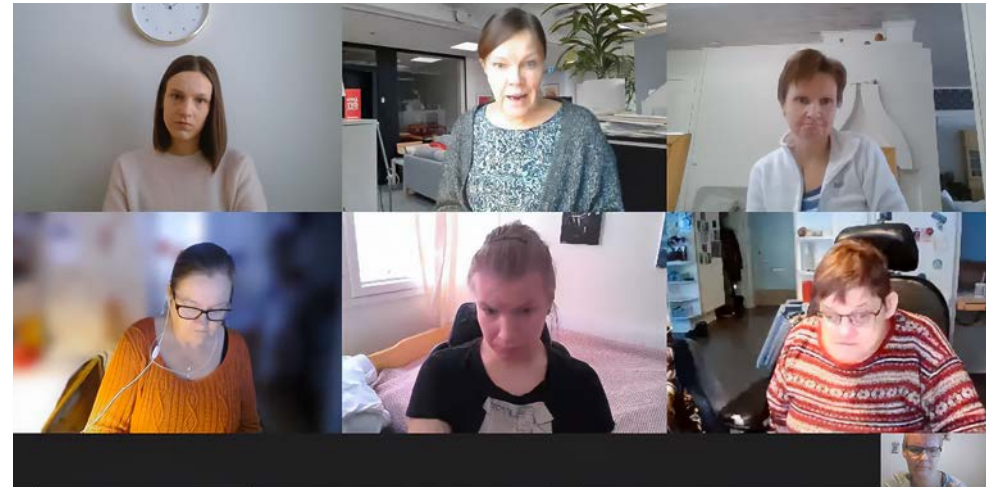
KOHDATAAN ON SAAVUTETTAVA somepalvelu, jossa voi tutustua uusiin ihmisiin. Vuoden 2021 lopussa Kohdataan-somessa oli 1 260 rekisteröitynyttä käyttäjää, eli vuodessa palveluun oli tullut 420 käyttäjää lisää. Kohdataan-somen kävijäkyselyyn vastanneista 67 % käy palvelussa melkein joka päivä ja 20 % muutaman kerran viikossa. Viestejä palvelussa lähetettiin vuoden aikana 70 900. Vastauksista ja luvuista voidaan päätellä, että tietyille kävijöille Kohdataan-some on tärkeä palvelu, jossa käydään ja ollaan yhteydessä muihin päivittäin tai ainakin viikoittain.

Vuoden aikana palvelussa järjestettiin 66 ohjattua chattia yhdessä yhteistyökumppaneiden, asiantuntijoiden ja vertaisvapaaehtoisten kanssa. Chatteja järjestettiin erilaisista aiheista huomioiden kohderyhmän tarpeet, mm. netin ja somen käytöstä, seksuaalisuudesta, kehitysvammaisuudesta, itsemääräämisoikeudesta, asumisesta, työllistymisestä ja pelaamisesta. Osallistujia chateissa oli keskimäärin 10. Kävijäkyselyn mukaan käyttäjien on helppo jutella muiden kanssa palvelussa ja he ovat saaneet sieltä myös lisää rohkeutta jutella muiden kanssa.

Kokemustoimijoiden vaikuttamisryhmät

PUHEVAMMAISTEN VAIKUTTAJARYHMÄ KOKOONTUI viisi kertaa. Ryhmän kokoamat viestit yhdenvertaisista palveluista terveydenhuollossa ja huoli tunnistautumisesta verkkosivuilla välitettiin tapaamisessa yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston henkilöstön kanssa. Lisäksi koottiin kokemuksia työllisyyteen liittyvistä asioista, koronan vaikutuksista sekä laadittiin ja esitettiin lausunto esteettömyysdirektiivin kansallisesta toimeenpanosta puhevammaisten näkökulmasta. Tiivistä yhteistyötä tehtiin myös puhevamma-alan järjestöjen kanssa koronaraporteissa sekä vaikuttamistyössä.

Tikoteekin PuVa-vaikuttajaryhmä pohti kokouksissaan mm. yksinäisyyteen, kaltoinkohteluun, yhdenvertaisuuteen ja karanteeniin liittyviä haasteita ja ratkaisuita.

Tuettu vapaaehtoistyö

TUETTUA VAPAAEHTOISTYÖTÄ PILOTOIMME Olarin ja Leppävaaran seurakunnissa Espoossa. Tuetun vapaaehtoistyön pilotti lisäsi kehitysvammaisten ihmisten osallistumista ja mahdollisti kunkin omien voimavarojen käytön toiminnassa. Pilotti oli hyödyllinen sekä seurakunnan työntekijöiden että kehitysvammaisten vapaaehtoisten mielestä. Seurakunnan työntekijöiden mielestä pilotti opetti heitä näkemään vammaiset henkilöt vapaaehtoistyön tekijöinä eikä ainoastaan avun kohteina. Seurakunnassa toiveena on, että uudet kehitetyt toimintatavat tulevat osaksi seurakuntatyötä. Kehitysvammaiset kokivat mahdollisuuden toimia vapaaehtoisena merkittävänä roolina itselleen. He toimivat mm. messuavustajina, järjestivät koiratapaamisen ja rantaretriittikävelyn. Pilotti antoi Kehitysvammaliitolle arvokasta tietoa vapaaehtoistyön jatkokehittämiselle. Yllättävää oli, että kehitysvammaiset henkilöt nähdään edelleen vahvasti vapaaehtoistyön kohteina, ei tekijöinä.

Uusia uria itsemääräämisoikeuden tukemiseen

TUTKIMUSTOIMINTA AVASI UUSIA uria kehitys- ja puhevammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden tukemiseen jokapäiväisen elämän toiminnoissa. Pitkäjaksoiseen ja seikkaperäiseen etnografiseen kenttätööhön perustuen tunnistettiin ja kuvattiin syvästi kehitysvammaisiksi määriteltyjen, puhumattomien ihmisten tapoja ilmaista omaa tahtoaan. Samalla eriteltiin, millä tavoin ympärillä olevien ihmisten tapa toimia ja asennoitua tähän ryhmään kuuluviin yksilöihin luo heille mahdollisuuksia elää omannäköistään elämää. Havaittiin myös, että nämä toimintatavat eivät ole vielä käytössä toivottavassa laajuudessa ja että niiden juurruttamiseksi asumisen ja päivätoiminnan palveluihin on vielä tehtävää. Aiheesta julkaistiin suomenkielinen, vapaasti luettavissa oleva tutkimusartikkeli.

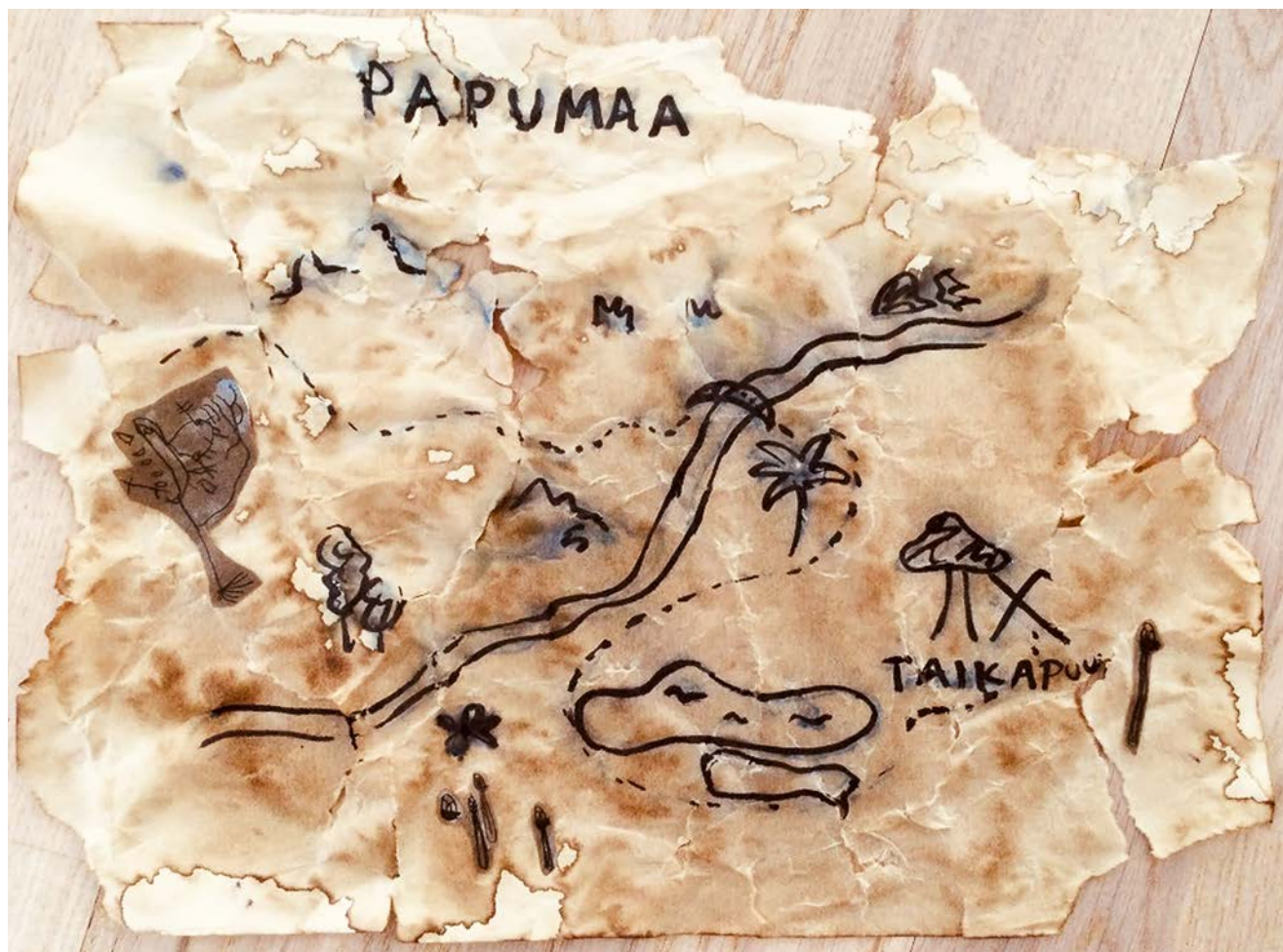
- ♦ [Sebastianin tahtoa tulkitsemassa: syvästi kehitysvammaisen sosiaalihuollon asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa omaan arkeensa.](#)

Iloa, luovuutta ja osallisuutta yhdessä tarinoiden

OPIKE TOTEUTTI VUONNA 2021 kaksi uudenlaista Tehdään tarina -verkkotyöpajaa kehitysvammaisille lapsille ja nuorille: yhden koululaisryhmille opettajineen ja toisen nuorille päivätoimintaan osallistuville ohjaajineen. Kumpaankin pajaan osallistui 15 kehitysvammaista kertojaa sekä viisi ammattilaista, ja kumpaankin pajaan kuului viisi Teams-tapaamista.

Tapaamisissa tehtiin tarinoita kirjailija-kuvittaja, erityisopettaja **Anu-Mari Salon** johdolla yhdessä ideoiden ja esimerkiksi juonenkäänteistä äänestäen. Yhteistoimintana syntyi kaksi Papuri-verkkokirjaa. Koululaiset kertoivat ja kuvittivat mielikuvituksellisen Papumaan salaisuus -seikkailun ja nuoret kertomuskokoelman, jossa pohdittiin luonnonrauhaa ja tärkeitä ihmissuhteita – sekä joulupukin kommelluksia. Verkkokirjat ovat luettavissa Vernerin.netin selkokielisillä sivuilla.

Yhteistarinointi koettiin hyvin hauskana ja innostavana. Se kehitti osallistujien luovuutta sekä luku- ja ilmaisutaitoa, antoi rohkeutta mielipiteen ilmaisuun, opetti ryhmässä toimimista ja digitaitoja sekä lisäsi osallisuutta. Opike jatkaa toimintamallin kehittämistä ja levitystyötä palautteiden pohjalta.

- ♦ [Papumaan salaisuus.](#)
- ♦ [Nuorten tarinat](#) (Unelmapäiväni luonnossa, Tärkeitä tyypit, Joulutarina).
- ♦ [Juttu koululaisten tarinapajasta Ketju-lehdessä.](#)

TULEVAISUUTTA LUOMASSA
COVID-19

Tulevaisuutta luomassa

KEHITYSVAMMALIITON TUTKIMUS- JA kehittämistoiminta ryhtyi kehittämään covid-19-pandemiaa koskevien kokemusten perusteella keinoja kriisi- ja poikkeustilanteista selviytymiseen. Vuonna 2021 käynnistyneen, Kehitysvammaliiton koordinoiman ja Euroopan sosiaalirahaston rahoittaman Tulevaisuutta luomassa -hankkeen (2021–2023) tavoitteena on, että vammaisten ja ulkomaalaistaustaisten henkilöiden selviämisen kyettäisiin varmistamaan yhdenvertaisesti muun väestön kanssa niin meneillään olevassa

koronakriisissä kuin tulevissakin kriiseissä. Hankkeessa kerätään tietoa väestö-, kunta- ja palveluysikkökyselyillä sekä haastatteluilla. Tätä tietoa hyödynnetään toimintamallien ja ohjeiden kehittämisessä. Hanke toteutetaan yhteistyönä THL:n, Kuntaliiton ja muiden järjestötoimijoiden kanssa. Hankkeen koordinoimien ohella toteutimme vuonna 2021 syventäviä haastatteluja, joiden avulla koottiin tietoa mm. asumispalveluita käyttävien kehitysvammaisten henkilöiden korona-ajan kokemuksista.

Selkeästi meille

SELKEÄSTI MEILLE -HANKE edistää kehitysvammaisten ihmisten itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta lisäämällä verkkopalvelujen kognitiivista saavutettavuutta. Hankkeessa

- ◆ kehitetään kognitiivisen saavutettavuuden arviointikriteeristöä
- ◆ arvioidaan verkkopalveluiden ja mobiilisovellusten kognitiivista saavutettavuutta
- ◆ tuetaan kehitysvammaisia ihmisiä vaikuttamaan saavutettavamman yhteiskunnan puolesta
- ◆ viestitään kognitiivisen saavutettavuuden tärkeydestä.

Hanke tekee ”Iskuryhmä”-toimintaa eli arvioi verkkopalveluiden saavutettavuutta. Vuonna

2021 iskuryhmät iskivät kuuteen verkkopalveluun (POP-pankki, Siun sote, Turun joukkoliikenne Fölin, Me Itse ry:n sivut, Oulun kaupungin sivut, Ammattiopisto Liven sivut) ja olivat lisäksi mukana Aalto-yliopiston Selkeä muoto -kurssilla testaajina. Iskuryhmätoiminnan lisäksi hanke arvioi vuoden 2021 aikana yhteensä seitsemän verkkopalvelua.

Laajempien saavutettavuusarviointien lisäksi hanke teki pienimuotoisempaa arviointitoimintaa ja järjesti tai osallistui muiden järjestämiin koulutuksiin ja seminaareihin esitellen hankkeen havaintoja kognitiivisen saavutettavuuden huomioimisesta.

Alkuperäisestä hankesuunnitelmasta poiketen vuoden 2021 aikana päätettiin toteuttaa hankkeen verkkosivut. Sivuille on kerätty vinkkejä ja ohjeita kognitiivisen saavutettavuuden huomioimisesta.

Porukkahautomo-malli ehkäisee yksinäisyyttä

EDISTIMME TUKIASUMISTA JA tukiasukkaiden osallisuutta palveluissa ja lähiympäristöissä yhdessä tukiasukkaiden ja ammattilaisten kanssa. Levitimme vertaistoimintaa ja yhteiskehittämistä tukevaa Porukkahautomo-mallia palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa, jotka saivat tietoa ja välineitä vertaistoiminnan käynnistämiseen ja yksinäisyyden ehkäisemiseen. Julkaisimme tukiasumisen kehittämisen tueksi [Tavalliseen asumiseen? Puheenvuoroja omasta kodista ja asumisesta -kirjan](#). Artikkelikokoelmassa puheenvuoron saavat kokemustoimijat, sosiaalialan ammattilaiset, kaavoituksen edustajat, tutkijat ja asiantuntijat. Kirja sisältää selkokieliset tiivistelmät. Se vahvistaa asumiseen liittyvää osallisuutta kokemustoimijoiden omalla näkökulmalla sekä antamalla selkokielistä tietoa tukiasumisesta ja osallisuudesta asuinalueilla. Kirjaa voi lukea verkkojulkaisuna ja ostaa painokappaleena.

Vaikuta diginä

Instagram Live

Ke 17.11. klo 17

verneri.net

Arki digittää
Honkalampi

Kehitysvammaiset ihmiset sisällöntuottajina

SELKOKIELINEN VERNERI.NET ON kohtaamispaikka nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Selkosivuilla nuoret ja aikuiset tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi, saavat vertaistukea sekä löytävät seuraa.

Julkaisimme selkosivuilla nuorten ja aikuisten blogeja, mielipidekirjoituksia, valokuvia, runoja ja kirjeenvaihtoilmoituksia. Pidimme kymmenen instaliveä kohderyhmälle tärkeistä aiheista. Liveissä nuoret ja aikuiset kertoivat kokemuksistaan ja jakoivat vinkkejä. Tuotimme sivuille myös selkokielisiä ohjeita muiden kohtaamiseen somessa.

Kohderyhmä tuotti selkosivuille 20 % enemmän sisältöjä kuin edellisvuonna. Kävijäkyselyn vastaajista 86 % koki osallistumisen selkosivujen toimintaan itselleen tärkeäksi ja 29 % oli löytänyt kirjepalstan kautta seuraa.

Olen iloinen, että on tällainen kehitysvammaisten oma kirjeenvaihto, jossa voin etsiä vertaistani seuraa. Joskus tuntuu, että on vaikea saada ystäviä, kun on kehitysvamma.

PALAUTE
KIRJEENVAIHTOPALSTALTA

Lähetys oli mukava. Aina kun mut huomattiin, niin se oli kiva tunne.

PALAUTE INSTALIVESTÄ

Nyt kuulun yhteisöön, joka on mulle oikeasti tärkeä. Musta on hyvä tietää, että riitän sellaisena kuin olen.

PALAUTE OSALLISTUMISESTA SELKOSIVUJEN TOIMINTAAN

Yhteistyön lisääminen työnantajien ja oppilaitosten välillä

Kuvakaappaus [Maailma on meitä kaikkia varten -kampanjan koostevideolta](#).

VÄRIKÄS VAMMAISTYÖ -KAMPANJAN yhtenä tavoitteena oli vahvistaa yhteistyötä vammaisalan vetovoimaisuuden parantamiseksi. Vuoden aikana järjestettiin viisi alueellista työnantajien ja oppilaitosten tapaa-verkossa. Uusia ideoita yhteistyöhön sai 83 % kyselyyn vastanneista ja 42 %:lla yhteistyö tiivistyi alueen oppilaitoksen kanssa. Tärkeimpinä pidettiin mahdollisuutta verkostoitua ja saada vertaistukea. Tilaisuus rohkaisi työnantajia ottamaan aktiivisemmin yhteyttä oppilaitokseen.

Värikäs vammaistyö -kampanja ja Vammaisalan vetovoima ja koulutuksen kehittäminen -hanke yhdistivät syksyllä voimansa yhteiseen Maailma on meitä kaikkia varten -kampanjaviikkoon sosiaalisessa mediassa. Keskiössä olivat kehitysvammaiset ihmiset, jotka kutsuvat uusia vammaisalan ammattilaisia alalle mahdollistamaan monipuolisen arjen sekä maailman kaikille. Kampanjan pääkanavina toimivat Instagram ja TikTok. Näyttökertoja videoille ja muulle materiaalille kertyi Instagramissa 93 763 ja niillä tavoitettiin yhteensä 42 800 ihmistä. TikTokissa saatiin kaksi vaikuttajaa mukaan kampanjaan ja heidän kauttaan lähes 80 000 katsomiskertaa.

Värikäs vammaistyö -kampanjan materiaaleista sekä uudesta tuotetusta materiaalista työstettiin lisäksi Vernerinettiin Vammaisalan veto- ja pitovoiman hyvät käytännöt -sivusto. Siinä on kaksi osaa: Toinen on tarkoitettu oppilaitoksille opinto-ohjaajien avuksi sekä koululaisille. Toinen on suunnattu vammaisalan ammattilaisille.

Kohti inklusiivista ammattikoulutusta Sansibarissa

KEHITYSYHTEISTYÖHANKKEEMME SANSIBARISSA JATKUI viidettä vuotta ulkoasiainministeriön tuella osana Vammaiskumppanuusohjelmaa. Vuonna 2021 valmistui toinen kymmenen nuoren ryhmä ammatillisista opinnoista. Opetuksen lisäksi esittelimme verkkoseminaarissa kumppanijärjestölle ja eri viranomaistahoille tuetun työllistymisen mallin. Kumppanimme varainhankinnan kehittäminen oli myös toimintavuoden yksi päätavoite, jossa onnistuimme hyvin: uusia projektirahoituksia saatiin kolme.

Emotionaalisen kehityksen arvioinnin koulutuspilotti

EMOTIONAALISEN KEHITYKSEN ARVIOINNIN koulutuspilotissa on koulutettu kumppani-organisaatioiden henkilökuntaa käyttämään SEO-R²-arviointivälinettä. Sen avulla asiakkaiden emotionaaliset perustarpeet voidaan huomioida toimintakäytänteissä entistä paremmin. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun henkilön käyttäytymisessä on erilaisia haasteita. Kehitysvammaliiton koordinoimassa yhteistyöhankkeessa on mukana kuusi erityishuollon toimijaa: KTO, Rinnekoti, Eskoo, Eteva, Pohjois-Pohjanmaa ja Pirkanmaa. Arviointivälineen käytöstä on saatu hyviä kokemuksia kehitysvammaisten henkilöiden psykososiaalisen kehityksen tukemisessa.

Alkoholi puheeksi neuvolassa

ALKOHOLI PUHEEKSI NEUVOLASSA -hankkeessa koulutimme Kymsoten neuvolatyöntekijöitä raskaana olevan asiakkaan alkoholinkäytön puheeksi ottamiseen. Hankkumppaneina olivat A-klinikkasäätiö ja ETKL, ja rahoittajana toimi Alko.

Kuvakaappaus [Voittaminen rahapelissä on sattumaa -animaatiosta](#).

SELVIS

SELVIS-hankkeesta selkokieleistä päihdekasvatusmateriaalia

SELVIS-HANKKEEN TAVOITTEENA OLI ehkäistä itenäistyvien kehitysvammaisten nuorten aikuisten päihde- ja pelihaittoja. Hankkeessa kehitettiin selkokieleistä ja saavutettavaa tieto- ja tukiaineistoa sekä päihde- ja pelikasvatusmateriaaleja erityisoppilaitosten käyttöön. Hankkeessa myös koulutettiin alalla työskenteleviä ammattilaisia ottamaan päihteet ja pelaaminen puheeksi.

Vuonna 2021 kehitettiin oppitunnit selkokieliin päihdekasvatukseen ja pilotoitiin ne Ammat- tiopisto Livessä sekä pilotoitiin nuorille suunnattu

Hyvinvointikaveri-kurssi. Lisäksi tuotettiin selkokielellisiä päihde- ja peliaiheisia materiaaleja. SELVIS-hanke tuotti ja pilotoi toimintavuonna myös Päihteet puheeksi selkokielellä -verkkokurssin.

Hanke kohtasi nuoria päihde- ja peliaiheilla Vernerin netin Instagram-livessä ja Kehitysvammaliiton Kohdataan-chatissa ja piti puheeksi-ottokoulutuksia ammattilaisille. Viimeisenä varsinaisena toimintavuonna hanke myös tuotti päätöswebinaarin ja nuorille vastaavan tilaisuuden Instagram-livessä.

Jäsen- toiminta

JÄSENET OVAT KEHITYSVAMMALIITON tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Tavoitteena oli, että jäsenpalvelut ovat laadukkaita ja että niiden kysyntä kasvaa. Vuoden aikana yhteistyö oli monipuolista. Toteutimme Emotionaalisen kehityksen jäsenhanketta, järjestimme jäsenpäivän ja kehitimme kaksi uutta jäsenpalvelua: webinaarin kehitysvammaisen henkilön kohtaamisesta sekä saavutettavuussparrauksen. Liiton jäsenkoulutuksiin osallistui noin 1 100 henkilöä. Saimme myös 16 uutta jäsentä.

Jäsenlehti Ketju muuttui ilmaiseksi ja kaikille avoimeksi verkkolehdeksi, ja sen lukijamäärä kasvoi viidenneksellä edellisvuoteen verrattuna. 89 prosenttia jäsenistä koki liiton viestinnän hyödylliseksi ja merkitykselliseksi.

Muutoskykyinen henkilöstö on voimavaramme

KORONAPANDEMIA VAIKUTTI EDELLEEN henkilöstömme toimintaan. Teimme töitä hybridimallilla vuorotellen etä- ja toimistotyötä. Poikkeustilanteen aikana henkilöstömme digitaidot ovat vahvistuneet, mikä näkyi uusina tapoina kohdata ja toteuttaa jäsenpalveluja verkon välityksellä. Neuvontaa vahvistettiin ja lisättiin jäsenistön ja kehitys- ja puhevammaisten ihmisten taitoja toimia verkon kautta. Kokemustoimijoiden roolia lisättiin liiton työntekijöiden kumppaneina. Uutena ryhmänä perustettiin Osallisuustyöryhmä tekemään viestintää, vaikuttamista ja edunvalvontaa liiton työntekijöiden kanssa. Aiemmin perustettuja kokemustoimijoiden ryhmiä ovat Työllistäjät-ryhmä ja puhevammaisten kokemustoimijoiden PuVa-ryhmä.

Vuoden aikana toteutettiin suunnitelman mukaisesti liiton henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa sekä päivitettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Laadittiin johtoryhmän ja yhteistoimintaneuvottelukunnan yhteistyönä korona-exit-suunnitelma turvallisesta paluusta toimistolle. Päivitettiin Talossa tapana -tietopaketti sekä aloitettiin ammattinimikkeiden ajantasaistaminen. Yhteistoimintaneuvottelukunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Liiton sisäinen koronavalmiusryhmä tiedotti ajankohtaisista koronaan liittyvistä muutoksista säännöllisesti noin 2–4 viikon välein. Henkilökunnan työnkierrot jäsenyhteisöissä ja yhteistyökumppaneiden organisaatioissa eivät toteutuneet poikkeustilanteen rajoituksista johtuen.

Toimintavuoden aikana liitossa työskenteli 76 henkilöä. Kokonaistyyövuosiksi laskettuna se oli 65 henkilötyövuotta. Vuoden lopussa Kehitysvammaliitossa oli 70 toimihenkilöä, joista vakituudessa työsuhhteessa oli 58 ja määräaikaisessa työsuhhteessa 12 toimihenkilöä.

Toiminnan rahoitus

TOIMINNAN RAHOITUS ON pysynyt vuoteen 2020 asti suhteellisen vakiintuneena. Tämän jälkeen Veikkauksen tuotot ovat laskeneet, mikä vaikuttaa liiton rahoituspohjaan ja toimintaan. Uusien rahoituslähteiden kartoittaminen, varainhankinnan tehostaminen ja maltillinen henkilöstösuunnittelu ovat välttämättömiä talouden kannalta.

Liiton kaikkien tuottojen kertymä oli vuoden lopussa 4,76 miljoonaa euroa. Tuotot laskivat edellisen vuoden tilanteesta 6 %. Varsinaisen toiminnan tuotot sisältäen yleisavustuksen olivat 4,68 miljoonaa euroa. Laskua edellisen vuoden tilanteeseen oli 4 %. Varsinaisen toiminnan kulut olivat 4,74 miljoonaa euroa ja ne laskivat 3 %. Varainhankinnan tuottoja kirjattiin tilinpäätösvuodelle 73 554,53 euroa. Niiden

kertymä pieneni 52 % vuodesta 2020. Vertailuvuonna 2020 liitto sai testamenttilahjoituksia, joita ei toteutunut vuonna 2021. Henkilöstökulujen määrä oli 3,28 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut laskivat 0,5 %. Liiton toimintavuoden tulos oli 19 130,74 euroa alijäämäinen.

STEA-rahoituksen lisäksi oli käytössä kahdeksan muuta rahoitusta: OPH:n täydennyskoulutusrahoitus, OKM:n Valtion selkokirjatuki, kaksi ESR-hanketta, yksi Erasmus-hanke, UM:n rahoitus Sansibarin hankkeeseen, STM:n tutkimusrahoitus vammaissosiaaliryhmien tutkimukseen ja Alkon rahoitus Alkoholi puheeksi neuvoloissa -hankkeelle. Lisäksi toteutettiin tilausselvitys Jämsän sote-kuntayhtymälle alueen palvelurakenteesta ja vammaisten ihmisten palvelutarpeista.

Liitteet

KEHITYSVAMMALIITON JÄSENET

VARSINAISET JÄSENET

- ♦ Akaan kaupunki
- ♦ Attendo Oy
- ♦ Attendo Mi-Hoiva Oy
- ♦ Aula-työkotien Kannatusyhdistys ry.
- ♦ Autismiliitto ry.
- ♦ Eino Raunion säätiö, Pipolakoti
- ♦ Eksote – Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri
- ♦ Erityiskansanopiston Kannatusyhdistys ry.
- ♦ Esperi Care Oy
- ♦ Espoon kaupunki, Vammaispalvelut
- ♦ Espoon seurakuntayhtymä
- ♦ Essote – Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
- ♦ Eteva kuntayhtymä
- ♦ FDUV
- ♦ Haapajärven Vanhainkotiyhdistys ry
- ♦ Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö
- ♦ Helsingin kaupunki
- ♦ Helsingin lyhytaikaiskoti ja työpaja Lyhty ry
- ♦ Hoitopedagogisen Rudolf Steiner -koulun kannatusyhdistys ry, Marjatta-koulu

- ♦ Hoivakoti Koskela Oy
- ♦ Honkalampi-säätiö
- ♦ Imatran Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry
- ♦ JAG Assistans Ab
- ♦ Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry.
- ♦ Jämsän Kristillinen Kansanopistoyhdistys ry
- ♦ Kaarisilta ry.
- ♦ Kainuun Hoivataito
- ♦ Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
- ♦ Kangasalan kunta, kehitysvammaispalvelut
- ♦ Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiö
- ♦ Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
- ♦ Kehitysvammaisten taiteilijoiden tuki ry
- ♦ Kehitysvammatuki 57 ry
- ♦ Kemin kaupunki
- ♦ Keravan kaupunki
- ♦ Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Soite
- ♦ Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö
- ♦ Kirkkopalvelut ry. / Seurakuntaopisto
- ♦ Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä
- ♦ KTO – kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus, Varsinais-Suomen erityishuoltopiiriin kuntayhtymä
- ♦ Kuopion kaupunki
- ♦ Kuurojen Palvelusäätiö / Palvelukeskus Ainola
- ♦ Kymsote – Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä

- ♦ Kärkulla samkommun
- ♦ Mahdollisuus lapselle ry
- ♦ Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- ♦ Mehiläinen
- ♦ Mikeva Oy
- ♦ Naantalin Aurinkosäätiö
- ♦ Nokian kaupunki
- ♦ Nuorten Ystävät ry
- ♦ Oulun kaupunki
- ♦ Oy Käännös- ja Tulkkaukspalvelu Mokoma Ab
- ♦ Palvelukoti Vantaan Kerttuli
- ♦ Palveluyhdistys Kaseva ry
- ♦ Perhehoitoliitto ry
- ♦ Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- ♦ Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymä
- ♦ Puustellin Tuki ry
- ♦ Raudaskylän Kristillinen Opisto
- ♦ Rauman kaupunki
- ♦ Ravimäkiyhdistys ry
- ♦ Ristola-Säätiö
- ♦ Rovaniemen kaupunki
- ♦ Ryhmäkoti Lumikki Oy
- ♦ Rääkkylän Suojakotiyhdistys ry.
- ♦ Salon kaupunki
- ♦ Satakielen laulu ry.
- ♦ Satakunnan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymä, sosiaalipalvelut
- ♦ Savon Vammaisasuntosäätiö
- ♦ Seinäjoen kaupunki
- ♦ SerenusKodit Oy
- ♦ Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä

- ♦ Suomen Invalidilasten ja -nuorten Kivalakodit ry.
- ♦ Suomen kehitysvammalääkärit –
Finlands Läkare för Utvecklingsstörda
- ♦ Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
- ♦ Sylvia-koti yhdistys ry.
- ♦ Tampereen evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä, Diakoniakeskus
- ♦ Tampereen Kaupunkilähetys ry.
- ♦ Tuki- ja osaamiskeskus Eskoo, Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
- ♦ TulkkausILONA Oy
- ♦ Turun kaupunki
- ♦ Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö
- ♦ Vaalijalan kuntayhtymä
- ♦ Vaasan kaupunki
- ♦ Vanhusten palvelutaloyhdistys ry
Aleksi-koti
- ♦ Vantaan kaupunki
- ♦ Vuoksenlaakson vammais- ja perhetyö ry, Palvelukoti Vuokko
- ♦ Väylä ry
- ♦ Yrjö ja Hanna -säätiö

YHTEISÖJÄSENET

- ♦ Apua Arkeen ry
- ♦ Kangasalan kunta
- ♦ Kommunikointikeskus Arki Oy
- ♦ Kurikan Värttinä ry
- ♦ Sospro Oy
- ♦ Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
- ♦ Turun seudun vammaisten asuntotukiyhdistys ry

LIITTOVALTUUSTO 27.9.2019–2023

Suluissa varajäsenet.

PUHEENJOHTAJA

- ♦ Sakari Nuutinen (Teppo Ritari)

VARAPUHEENJOHTAJAT

- ♦ Tuulikki Parikka (Jari Porraslampi)
- ♦ Riitta Hakoma (Merja Heinonen)

JÄSENET

- ♦ Jukka Pirttinen (Markku Väättäinen)
- ♦ Pertti Sankilampi (Päivi Lauri)
- ♦ Erkki Mononen (Jari Nevanto)
- ♦ Ismo Korhonen (Päivi Sippula)
- ♦ Matti Kuvaja (Jouni Nummi)
- ♦ Anna-Mari Laitila (Leena Virkki)
- ♦ (Veijo Lehtonen)
- ♦ Vilho Ponkiniemi (Raimo Huusari)
- ♦ Maria Kuukkanen (Merja Lehtiharju)
- ♦ Heli Tomminen (Merja Paavola)
- ♦ Lisbeth Hemgård (Annette Tallberg-Hahtela)
- ♦ Arja Sutela (Anneli Pohjola)
- ♦ Kalevi Kallonen (Hannu Ranta)
- ♦ Juha Taanila (Anita Lammassaari)
- ♦ Timo Rintala (Sari Sepponen)
- ♦ Ari W Sulin (Juhani Keinonen)
- ♦ Päivi Norvapalo (Tarja Parviainen)
- ♦ Raija Rantalainen (Tomi Kaasinen)
- ♦ Anna-Liisa Kainulainen (Maarit Rautio)
- ♦ Riitta Vehovaara (Veikko Lehtonen)
- ♦ Lea Nevalainen (Jouni Helen)

LIITTOHALLITUS 27.9.2019–2023

PUHEENJOHTAJA

- ♦ Pekka Kettunen

VARAPUHEENJOHTAJA

- ♦ Seija Aaltonen

JÄSENET

- ♦ Minna Huhtamäki-Kuoppala
- ♦ Ilkka Fritius
- ♦ Markku Niemelä
- ♦ Mikko Oranen
- ♦ Pertti Rajala
- ♦ Anu Salonen
- ♦ Nina Sohlberg-Ahlgren

VARAJÄSENET

- ♦ Erkki Paara
- ♦ Raimo Haapakoski
- ♦ Anu Autio

Aidosti mukana!

Kehitysvamma-
liitto

[KEHITYSVAMMALIITTO](#) | LINNOITUSTIE 2 B | 02600 ESPOO | KVL@KVL.FI | P. 09 348 090
[TWITTER](#) | [FACEBOOK](#) | [INSTAGRAM](#) | [YOUTUBE](#)